

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 246 (3408) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Németország megtette a szükséges intézkedéseket a moszkvai értekezlet várható katonai következményeinek kivédésére

Hazabocsátják a hadgyakorlatra behívott portugál katonákat — Mussolini kormánya mellett foglalt állást a madridi olasz külképviselet egész személyzete

Sorra meghiusultak a bolsevisták tehermentesítő kísérletei Krivojrog térségében

Most, hogy a kéthetes nagy moszkvai szinjáték végeért és a nyilvánosságra hozott közös nyilatkozat közismertté vált, az azt kísérő kommentárok a legellentétesebb véleményeket tükrözik vissza. A hosszú nyilatkozatok ellenére sem tudja a világ, mit is határoztak a Kreml titokzatos falai között, s hogy mi történt Moszkvában ezekben a napokban valószínű csak akkor tudjunk meg, amikor a most ismertett alapelvek, méginkább azonban a titokzatosság homályába burkolt törekvések egyszer megvalósításra kerülnek, illetve kerülnek.

A különböző vélemények ismertetése során első helyen egy liszaboni és egy istanbuli jelentéssel kell foglalkoznunk. Az előbbi szerint a kiadott jelentés általában csalódást okozott szövetséges körökben, mert úgy vélik, hogy Moszkvában csupán mellékes ügyekben döntöttek, a félig fontosakat bizottság elé utalták, a legfontosabbakat pedig nem érintették. Ezzel szemben Sadak angolbarát török képviselő az eddigi eredményekkel foglalkozva azt mondja, hogy az „örömhír” Európa számára. Hangsúlyozza a háború utáni együttműködés jelentőségét és azt állítja, hogy a Szovjet bizonyára nem lépett fel olyan igényekkel, amelyek a megbeszéléseket befolyásolták volna. A megállapodásokat a „világbéke javára szolgálóknak” mondja.

Egyik londoni jelentésünk szerint a brit fővárosban úgy vélekednek, hogy az eredmény közzététele igazolta Roosevelt, aki azt előre sikeresnek jellemezte. A Szovjetunió hozzájárult a stratégiai tervekhez, beleértve a második arcvonal megújításának időpontját is.

A Svenska Tagbladet budapesti tudósítója szerint ankarai diplomáciai körök meg vannak győződve arról, hogy Moszkva Európának háború utáni átalakulását nagyobb figyelemmel kíséri, mint az a közlemény fordulatából kitűnik. Ugy hiszik, hogy a Szovjet ellenzi a délkelet-európai kérdésnek a háború befejezése előtt konkrét formában való tárgyalását. A román sajtó véleménye szerint a moszkvai értekezleten meggyeztek, vagyis az angol-szászok elfogadták a Kreml követeléseit. A kommentárok egy-két kifakadástól eltekintve, inkább megállapító jellegűek

A helsinki Suomen Socialdemokrati lehetetlennek tartja, hogy az Egyesült Államok megegyeztek volna az atlanti szerződésről. Moszkvában Hull képviselte az USA-t, akit a kisállamok jogai mellett sikraszálló embernek ismert a világ. Ha Moszkvában szem előtt tartották az elveket, nagy tetteket hajtottak végre, ellenkező esetben az értekezletnek örökké rossz emléke marad az utókorra.

Legérdekesebb természetesen a német vélemény. Illetékes hely szerint Anglia és az Egyesült Államok Európát teljesen kiszolgáltatták a bolsevizmusnak. A szovjet törekvések által, különösen érintett országok közül csupán Ausztriáról szóltak, amely 1938 óta elszakíthatatlanul egyesült a Birodalommal. Különösnek találják, hogy német tiszték megbüntetéséről írják, akik állítólag lengyel tisztakat öltek meg és ezt a követelést éppen a Katyni tömegsírok mellett teszik. Végül londoni jelentés szerint Moszkvában Lengyelország kérdését is megvitaták.

Mind ezekből látható, hogy a világ továbbra is találgatásokra van utalva csupán és nem kapott feleletet egy kérdésre sem. A kérdőjelek továbbra is kísértetiesen merednek az érdekeltek felé.

(I. L.)

Mélyen csalódott a francia felszabadító bizottság

Zürichből jelentik a Pestnek: A Madrid című spanyol lap berlini tudósítója szerint a németek számolnak azokkal, hogy a moszkvai értekezlet következményei bizonyos katonai fejleményekre is vezethetnek, amelyekre nézve Németországban megtették a szükséges intézkedéseket. Arra is számítanak, hogy az Egyesült Államok szovjet repülőtereket használnak fel a Németország elleni légitámadás fokozására.

Algír. (Bud. Tud.): A francia felszabadító bizottság nyilatkozatot adott ki, amelyben legmélyebb csalódását fejezi ki amiatt, hogy Franciaország nem kapott képviseletet a londoni Európabizottságban, holott Franciaország nélkül nem oldhatók meg az európai kérdések.

Milano. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A római rádió hétfő esti jelentése szerint a spanyolországi olasz diplomáciai képviselete egész személyzete csatlakozott a fasiszta köztársasági kormányhoz, melynek rendelkezésére bocsátotta magát.

Liszabon. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A nemrégiben rendezett hadgyakorlatra behívott portugál csapatokat hazabocsátják. A hazabocsátást vasárnapig befejezik.

„Németország győzelme lesz a válasz Moszkvának”

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A szövetséges sajtó csalódásban ringatózik, ha azt hiszi, hogy a moszkvai közlemény simán két vállra fektet bennünket — írja a Berliner Börsenzeitung a moszkvai megbeszélések záró közleményéről. — Lelki megáztatótást legfeljebb Angliában válthat ki, ha az angol nép észreveszi, hogy Eden diplomáciai Dünkirchent írt alá. Az engedelmény, melyet Anglia és az Egyesült Államok tettek a szovjetnek, végzetes, amelynek következményeit azonban a német véderő mindenesetre el tudja hátrítani Európa felől.

A Deutsche Allgemeine Zeitung megállapítja, hogy a moszkvai záróközle-

mény fáradtságosan összehordott okirat, amelynek minden pontjáról világosan kitűnik, hogy a Német Birodalom ellen szövetkezett hatalmak esztanó jelszót kerestek. Anglia és az Egyesült Államok készségesen vállalkoztak arra, hogy a szovjet győzelem esetén nem támasztanak akadályt Európa bolsevizálása elé, már csak azért sem, mert ha akarnák sem bírnák azt megakadályozni. A Német Birodalom azonban minden erejét mozgósítja a közös összeesküvés ellen. A moszkvai jelszóra Európának az a válasza, hogy a harc most ért legtevékenyebb fokára és arra a célra irányul, hogy a világot végleg megszabadítsa az angol gyámkodás évszázadok óta ráne-

hezető terhétől és attól az óriási veszélytől, amellyel a bolsevizmus fenyegeti. Németország győzelme lesz a válasz Moszkvának.

Német rohamosok megsemmisítettek több bekerített szovjet csapatot Krivojrognál

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti harcok déli részéről: A Dnyeperekanyarulatban folyó harcok súlypontja továbbra is Krivojrognál van. A német rohamosok megsemmisítettek több bekerített szovjet csapatot. Az eddigi jelentések szerint kilöttek 21 páncélosot. A bolsevisták kísérletei, melyekkel Krivojrogtól délre és északkeletre beakartak hatolni a harcok középpontjába, hogy itt tehermentesítsék a szovjet csapatokat, sorra meghiusultak. Dnyepropetrovcsztól délre a szovjet minden támadása összeomlott még a német vonalak előtt. A bevetett negyven szovjet páncélos kétharmada elpusztult. A bolsevisták Kievtől délkeletre 15 páncélosból álló harcra csoport támogatásával támadást intéztek a németek ellen. Elkéseredett harcok alakultak ki. A németek ellentámadással visszaverték a szovjet támadásait. 11 szovjet páncélos kilöttek. A bolsevisták anélkül, hogy a legkisebb területi nyereségre szert tettek volna, hiábavaló támadásaikat még legalább három lövészhadosztály elvesztésével fizették meg.

Csigalassúsággal haladnak a szövetségesek a Rómába vezető úton

Genf. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Londonból jelentik: A londoni sajtóban angol haditudósítók ismertetik az angol-amerikai csapatok délnyugat-európai hadműveleteinek nehézségeit. Egyhangulag megállapítják, hogy a rendkívül szűkös német ellenállással szemben a szakadatlan esőzésekben, csak igen lassan tudnak előrejutni a hegyek között.

— Dombról-dombra, hegyről-hegyre, csigalassúsággal jutnak előre a szövetségesek a Rómába vezető úton — írja a Daily Telegraph. — A németek macecs harcát a szövetségesekkel szemben nemcsak kimerítik az angolszászokat, hanem igen sok áldozatot is követelnek. Aránylag kevés katonával, de sok géppuskával és mozsárgyúval védik a németek a nehezen megközelíthető hegyi állásaikat. Az a feladat, hogy elűzzék őket onnan, igen veszélyes és lényegesen nagyobb csapatok harbutását teszi szükségessé. Mindenholt és mindenáron elzárják a szövetségesek útját, ahol és ahogyan csak bírják. Az angol és az északamerikai katonák a legkényelmetlenebbül kénytelenek meghúzódni a barlangokban, mert a sokat hangzatosított szép olasz időjárás már véget ért. A Rómába vezető út a valóságban nagyon kemény, most még csatakos, járhatatlan és veszélyes is.

Megrögzött tolvajt ítélte el a törvényszék

Nagyvárad, nov. 3. Kiss Bálint régi ismerőse a különböző bíróságoknak. Már a román megszállás idején is fegyverben ült, majd, mint notórius tolvajt a magyar bíróság is elítélte. Utóbb Mezőhegyesen tisztességes polgári foglalkozáshoz jutott, úgy látszik azonban, semét erőt vett rajta régi „szeszvedélye”, mert a nyár folyamán otthagya új lakhelyét, hazatért és Biharpusz-pökiben hivatalnoki látogatást tett Jakab Béni és Kigyósi Sándorné ottani lakosoknál a listát és szappant vitt el tőlük. Ügyét ma délelőtt tárgyalta a nagyváradi törvényszék dr. vitéz Biró Barna-tanácsa s Kiss Bálintot jogerősen 8 hónapi börtönrre ítélte.

Népesedéspolitikai helyzetünk a csüförtöki Szabadegyetem tárgya

Dr. Jeney Endre egyetemi tanár, a Debreceni Tiszta István Tudományegyetem Közegészségtani Intézetének igazgatója tart folyó hó 4-én délután 5 órakor előadást a Szabadegyetemen. A kiváló előadó nemzeti életünk egyik igen aktuális kérdéséről tart előadást, melynek vázlatát lapunk tegnapi számában már közöltük. Az előadást vetített képekkel kísért bemutatások teszik szinessé.

A Szabadegyetem vezetőség ismételtén értesíti a hallgatókat, hogy az előadásokon csak felvételi igazolvánnyal vehet részt.

Igazolványokat a Népművelési Titkársági Hivatal az egész évre szóló 1 P beiratási díj ellenében szolgáltat ki. A középiskolák felsőbb osztályainak tanulói iskolájuk igazgatósága útján igényelhetnek igazolványokat. Népművelési Titkársági Hivatal: Szilágyi Dezső-utca 12. Távbeszélő 24-88.

Huzello Ödön válasza egy sajtótámadásra

A 25 éves szomorú évforduló, 1918. október 31-e, e sorok íróját is kiszolgáltatta hosszabb ideje tartó hallgatásából s cikket írt az őszirózsás forradalmi megmozdulás váradi eseményeiről. Ez események, sajnos, igen sok derék magyar embert is magukkal sodortak, akik csak később eszméltek arra, hogy milyen irányba ragadta el őket az októberi fergeg. A forradalmi események hátterében mégis azok az urak tevékenykedtek, akiket a cikkíró legjobban emlékezete szerint megindítani bátor volt. E cikkkel kapcsolatosan ismeretlen tollból igen személyeskedő támadás érte a cikkíró, aki meghatottan tapasztalja, hogy családi körülményeit e városban jobban számon akarják tartani egyesek, mint negyedszázadnál több ideje kifejtett irodalmi és újságírói működését. Ezeknek azt üzeni a cikkíró, hogy édesanyja buzdókatolikus volt, anyai nagyatyja Bem apó segédtestje volt és a budapesti negyvennyolcas honvéd menházban halt meg, apai ágon pedig négyszáz évre tudja visszavezetni nemesi családfáját. Végezetül pedig engedjék meg, hogy idézzem a román cenzura bevezetésekor írott versem utolsó sorát: „Írtam, mit írtam, tettem, amit tettem”. (H. Ö.)

Hirdessen a Magyar Lapokban

Hajlandó vagyok, ha kell, az egész fanagykereskedői garnitúra kicserélésére

— mondotta az alispán a vármegyei fakérdéssel kapcsolatban

Nagyvárad, nov. 3. A vármegyei törvényhatóság ma délelőtt dr. Cziffra Kálmán főispán elnökletével közigazgatási bizottsági ülést tartott.

Napirend előtt a főispán kegyeletesszavakkal emlékezett meg a napokban elhunyt Beöthy Lászlóról, Bihar vármegye volt főispánjáról, a felsőház alelnökéről és méltatta Bihar vármegye nagyfiának közéleti érdemeit. Majd bejelentette, hogy dr. Miskolcsey Pál törvény-

hatósági bizottsági tag Beöthy László halálával a felsőházi párttagok sorából felsőházi taggá lépett elő. Végül közölte, hogy az akció, amelyet szeretetcsomagoknak a harctéren küzdő honvédek részére való küldése céljából indítottak, szép sikerrel zárult és a hadművelési területről nagyszámban érkező közönlőlevelek igazolják, hogy a csomagok eljutottak rendeltetési helyükre.

Az alispáni jelentés

Exután felolvasták az alispáni jelentést, amely a vármegyei közigazgatás multhavi eseményeiről az alábbiakban számol be:

Az esőtlen őszi napok folytán lehetővé vált úgy az árvíz, mint az Oncsa családi házak építése. Eddig a javításhoz váró 638 árvíz házból 560, az újépítésre váró 633-ból pedig 506 került tető alá, illetve készült el. A Bagamér, Pocsaj, Margitta és Solyomkővár községekben épülő 37 Oncsa ház építése folyamatban van.

Házassági kölcsönben eddig 66 szegény új házaspár részesült.

A Közléti Szövetkezet a folyó évi üzlettervében különböző kölcsönjuttatásokra előirányzott összegekből az arra érdemes és megélhetésükben veszélyeztetett sokgyermekes családok részére eddig 41 családnak 41 darab tehén, 17 lánknak 33 drb. bivalyt, 28 családnak 29

drb. sertést, 20 család részére kisipari, 19 család részére 17.500 pengő kiskereskedői kölcsönt, továbbá 19 család részére gazdasági felszerelést, 1 család részére 2000 pengő földjuttatási kölcsönt és 1 család részére 500 pengő takarmánykölcsönt juttatott.

A belügyminiszter az 1944. évi vármegyei nép- és családvédelmi tevékenység végrehajtására az Országos Nép- és Családvédelmi Alaphól 1.000.000 pengőt bocsát rendelkezésére.

A vármegye közellátásával kapcsolatban jelenti az alispán, hogy a liszt- és kenyérellátás az idei terméseredmények folytán igen kedvezően alakult. Sőt, a megye területén engedélyezhetővé vált a személyes és percesítés is. A lisztelosztás leegyszerűsítésével a községek helyben jutnak ellátásukhoz, így a felesleges szállításoktól és utanjárásoktól mentesülnek.

Javulás a zsirellátás terén

A zsirellátás pillanatnyilag szintén javuló tendenciát mutat, ugyanis megkezdődött a javított sertések vágása és az olajütés mind nagyobb mértékben pótolja a zsiréhiányt. Egyébként a közellátásügyi miniszter, tekintettel a vármegye zsirellátására, november hóra 5000 kilogramm margarint, 5000 kgr. étolajat és 5000 kgr. zsirt utalt ki.

A hűsítés kielégítő. Ellenben a fokozott igénybevétel folytán a vármegye szarvasmarha állománya visszaesést mutat.

A lábbeli- és ruhaellátás terén a múlt

hónapokkal szemben ugyancsak javulás észlelhető, amit a munkás- és családakcióval kapcsolatos kormányzati intézkedés még hatványozottabb mértékben fokoz.

A tüzfajellátás változatlanul igen nagy nehézségekbe ütközik. Egyedüli remény a nagyobb hiányok áthidalására a most meginduló több pótvágásból kitelemelő mennyiség.

A szénbeszolgáltatás a kedvezőtlen terméseredmények következtében az állandó szorgalmazás ellenére is igen nehézkesen halad.

Az alispán erélyes lépései a faügyben

Az alispáni jelentéshez Miskolcsey Pál szövege hozzátartozik. Szerinte a fainség megszüntetésére az egyedüli megoldás az volna, ha a kitermelési területekhez kisvasutakat építenének, mert a fuvarosok vonatnak fát szállítani.

Nadányi János alispán azonnal válaszolt a felszólalásra. Sok reményt — jelentette ki — nem fűz ehhez a megoldáshoz, mert a kisvasut-anyagot mindennél a honvédség szolgálatába állították és a honvédelmi minisztérium engedélye nélkül nem lehet ilyen anyagot felhasználni vagy meglévő vonalakat áthelyezni. De mindenesetre meg kell ezt is kísérlni.

Azonban — folytatta az alispán — most egy utolsó lépésre szántam el magam a faellátás biztosítása céljából. Hétfőre fűszolgabírói értekezletet hívtam össze, amelyen jelen lesz az erdőfelügyelő is és résztvesznek az összes nagyobb fakereskedők. El vagyok szán-

va a magánosok számára lefoglalt fa mennyiségek igénybevételére is. Mert míg egyes magánosoknak vagontelepekben szállítanak fát, iskolák, intézmények, gyárüzemek és a nagyközönség nem kapnak egy darabot sem. Ha ez tovább így tart, elszántam magam a kötelességüket nem teljesítő tüzfakereskedők jogosítványának a bevonására is. A hétfőn tartandó értekezlet erre vonatkozó javaslatát a földművelésügyi minisztérium kétségkívül honorálni fogja. Hajlandó vagyok, ha kell, az egész fanagykereskedői garnitúra kicserélésére is. A legerélyesebb és a leggyorsabb intézkedést látom szükségesnek.

Dr. Heinrich Béla tisztifőorvos arra tett javaslatot, hogy a vármegye a szegény lakosság érdekében vezesse be a faváltójegyek rendszerét, éppúgy mint ahogy a város tette ezt. Az alispán azt válaszolta erre, hogy a kérdést gyökeresen meg kell oldani, mert ma még

Mozi műsora:

APOLLÓ: Kerek Ferkó.
BELVÁROSI: Ragaszkodom a szerelemhez.
CASINO: Szeretlek (Füllangó kisasszony)
KORONA: Fekete hajnal.

kilószámra kap a szegény ember tüzfát.

Szász Lajos erdőfelügyelő a fahiány okaira mutatott rá. A fuvarosok semmiképp sem hajlandók a megezbott fuvardíjért fát szállítani, pedig pénz is, takarmány is áll rendelkezésre s a ráfutas szállítása is megkezdődött már. Ha viszont megadnák nekik a kért fuvardíjat, akkor ez a fa rögzített árát majdnem teljesen felemésztené. A községi eljárások a fuvarosok kirendelésére vonatkozó intézkedéseket nem veszik figyelembe. A vasút sem bocsátott elég vagont rendelkezésre, bár e tekintetben újabbban javult a helyzet. Javasolta az erdőfelügyelő, hogy mindenütt a csendőrség közbejöttével rendeljenek ki fuvarosokat, mert másként nem lehet a lakosság szükségletét biztosítani. A feketén való faárúsítással szemben pedig a legnagyobb eréllyel lépjenek fel a hatósági községek.

A fa-vita lezárásával a közigazgatási bizottság elfogadta az alispáni jelentést, majd az egyes ügyosztályok jelentései következtek.

Redvezményes áru bakancshoz jutnak a mező- és erdőgazdasági cselédek

Tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a m. kir. Közellátásügyi miniszterium 57.000—1943. K. M. számú leirata értelmében a gazdasági cselédek és munkások lábbeli ellátásának megkönnyítése céljából a folyó év őszén lábbeli akciót indít, amelynek során kedvezményes áron jöminőségű szíros felsőbőrű, bőrtalpu bakancsok fognak kiosztásra kerülni a mező-, kert- és erdőgazdaságokban alkalmazott éves cselédek, ezeket követően az erdőgazdaságok idénymunkásai és végül a sommás idénymunkások között.

Felhívom ennélfogva a város területén levő mindazon mező és erdőgazdaságok tulajdonosait, illetőleg felelős vezetőit, akik fenti minőségben foglalkoztatott alkalmazottaikat az említett lábbeli akcióban részletetni kívánják, hogy ebbeli igénybejelentéseiket a leg-sürgősebben, de legkésőbb folyó hó 10. napjáig a városi közellátásügyi hivatalban — 5. sz. szoba — írásban nyújtsák be. Az igénybejelentéseknek tartalmazniuk kell az igénylő gazdaság megnevezését, továbbá pontos címét, valamint az igényjogosult gazdasági alkalmazott nevét, alkalmazási minőségét, ugyezintén a részére igényelt lábbeli mennyiségét, végül pedig mindazon indokokat, amelyek az igényjogosultság elbírálásánál, mint különös méltánylást érdemlő körülmények figyelembe veendői (harctéri szolgálat, több gyermek stb.)

A fenti határidő után benyújtott igénylések, valamint a felsorolt adatokat nem tartalmazó bejelentések figyelembe vehetők nem lesznek.

Nagyvárad, 1943. november 2.

Dr. Soós, polgármester.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Hatalmas páncélos és tüzérségi csata dúl Kremencsugtól délre

Krim e szigetezésére törekszik a szovjet haderő

Berlin. (MTI.) A nagy őszi csata középső arcvonala Kremencsugtól délre terül el. Itt vannak ezidőszent folyamatban a legnagyobb páncélos és tüzérségi harcok. A Német TI katonai tudósítója megállapítja, hogy a szovjet célokhoz tartozik a Krim-félsziget elszigetelése, hogy ezután északról ez elzárható, keletről pedig megtámadható legyen. Német részről számoltak ezzel a céllal, mert azokat az ellenséges erőket, amelyek Kercs-nél kétoldalt partraszálltak és nagyobb csoportokból állottak, legnagyobb mértékben még partraérés előtt megsemmisítették. Csak egyetlen helyen eikerült a részleges partraszállás, de ez a szovjetorosz oldalbiztosító szárny hiánya következtében igen gyenge lábon áll. A keleti frontot tehát a németek erősen biztosították. Északon sem nagyon biztató a helyzet a szovjet számára. Megemlítést érdemel, hogy azt az ellenséges jelentést, amely szerint a szovjet elfoglalta Perekopot, német részről egyáltalában nem erősítik meg. Lehet, hogy egyes szovjet páncélosok, a fátlan sík terepen ide-oda cirkálnak, mintegy saját felelősségükre a perekopi földszorosban, azonban minden esetre erős ellenállásra fognak találni. A német csapatparancsnokság annak ellenére, hogy a harc ebben a térségben hosszú és kemény még mindig nem kell, hogy átesoportosításra gondoljon. Az időjárás helyzet rosszabb lesz, egyre inkább anélkül, hogy a harci cselekményeket kis mértékben is befolyásolta volna. Az idő borús. Északon az iszapkorosok lassanként érezhető hatását és akadályozza a nagyobb hadműveleteket. Egyes helyeken már kisebb hóesés is volt.

48 órája emberfeletti küzdelem folyik a Nogai Steppén

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti határai helyzetéről: A Nogai-Steppén a bolsevisták próbálkozásai arra irányultak, hogy gyors gépesített és páncélos erőkkel, illetve lovas egységekkel működő támadó ékeikkel áttörjenek a német zárógyűrűn, hogy utána támadó hadseregük zömével is benyomuljanak. Az itt már több mint 48 órája legsúlyosabb harcokat vívó német harcesportok szívós ellenállásán ezek a kísérletek mindenütt megtorpantak. Hogy a bolsevisták a keleti arcvonal déli szakaszán folyó harcoknak milyen nagy jelentőséget tulajdonítanak, kitűnik a Krim-félszigeten végrehajtott partraszállási kísérletekből, me-

lyeket a Taman-félszigetről indítottak.

Az Azovi-tenger és a Dnyeper alsó folyása közötti területen a helyzet áttekinthetetlen. Ugyanakkor a Dnyeper kanyarulatban, Kiev területén és Kremencsugtól nyugati irányú súlypont alakításokat szolgáló bolsevista támadásokat a németek erőteljes ellentámadásokkal viszonozták.

A középső arcvonalszakaszon a harcok a tegnapi naphoz viszonyítva, valamivel megélelkültek. Északon azonban, ahonnan már hóesést jelentettek, továbbra is csak helyi jelentőségűek maradtak.

Berlinből jelentik: (MTI) November másodikán a déli órákban erős német légyédelmi alakulatok harcba bocsátkoztak ellenséges bombázókötetekkel.

Döntő hadműveleteket kezdtek az angolszászok a Volturnon való átkelésért

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti az olaszországi harcokról: Az amerikai főparancsnok a nyugati Apenninokban és a partvidéki hegység előtti részen kötelekei teljes felhasználásával döntő hadműveletet kezdett a Volturnon való átkelésért, de nem tudja meghódítani a mélyen tagozott

Utazásnál
a változó életmód zavarja a rendszeres emésztést. Ez ólmányt, fojtást okoz. Ne felejtse, hogy utazáshoz szükséges a **WARMOL** jó használható.

kel, amelyek délkeleti német területekre repültek be. Az ellenség érzékeny veszteségeket szenvedett négy motoros bombázó gépekben.

utmenti állásokat. Egy helyen sem bírta oldalról átkarolni a németeket. Nagyrészt érzékenyen megvert kötelekei most a birtokukba jutott hegyi területen igyekeznek berendezkedni. Helyi előretörésekkel a felfejlődés számára igyekeznek területeket biztosítani.

London szerint elsősorban azokat a rendszabályokat vitatták meg Moszkvában, amelyek a Németország és szövetségesei elleni háború megrövidítésére irányulnak

Hét pontban foglalták össze a fasizmus megsemmisítésére irányuló tennivalókat

Lisszabon. (MTI.) Mint a brit hírszolgálat jelenti, Londonban vasárnap este már a moszkvai értekezlet-ről közleményt adtak ki. Cordell Hull amerikai, Anthony Eden brit és H. V. Molotov szovjetorosz külügyminiszterek megbeszélése 1943 október 19-étől 30-áig tartott Moszkvában. Összesen 12 ülésnap volt. Az értekezlet tárgysorozata felölelte mindazokat a kérdéseket, amelyeket a három kormány megvitatásra előterjesztett. E kérdések közül egyesek végleges döntést kívántak és a döntéseket meg is hozták. Más kérdések tekintetében azok megvitatása után elvi döntéseket hoztak. E kérdéseket részletekbe menő megfontolás céljából erre a célra alakított bizottságok elé utalták vagy diplomáciai uton való elbírálás számára tartották fenn. Ismét más kérdésekről a vélemények kicserélése után intézkedtek. Elsősorban ösztönös és kimerítően azokat a rendszabályokat vitatták meg, amelyek Németország és európai szövetségesei ellen folyó háború megrövidítésére hivatottak. Ezzel kapcsolatban határozatokat is hoztak. E határozatok máris kidolgozás alatt állnak, hogy alapot teremtsenek a há-

rom ország legszorosabb katonai együttműködésére a jövőben. E háború befejezésével kapcsolatos kérdések jelentőségben csak második helyen állottak, annak elismeréseként a három kormány részéről, hogy az ő saját nemzeti érdekekben és minden békeszerető nemzet érdekében szükség van a mostani munkálkodásra és a hadviselésben való együttműködés folytatására, az ellenségeskedések befejezését követő időszakban is és hogy csak ilyen módon lehet a békét fenntartani és népeik politikai, gazdasági és szociális jólétét előmozdítani.

A londoni közlemény a következőkben az általános elveket ismerteti, majd rátér a fasizmus ellen hozott határozatok ismertetésére.

Olaszországról a következő nyilatkozatot tették. Az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság és a Szovjetunió külügyminiszterei megállapították, hogy kormányaik szerint az Olaszország irányában követendő szövetséges politikának alapelve csak az lehet, hogy a fasizmust és minden káros befolyást teljesen megsemmisítsenek és az olasz népnek minden lehetőséget meg kell adni, hogy más kormányzati és egyéb intézményeket létesíthessen, hogy ezt a politikát a jövőben is tovább fejleszthesse.

A főbb intézkedések a következők:
1. Lényeges, hogy egy olasz kormányt létesítsenek azoknak a szempontoknak figyelembevételével, amelyek szerint az mindig szembe kell fordulni a fasizmussal.

2. Teljes mértékben biztosítani az olasz népnek a szólás, a vallás, a politikai vélemény és a sajtószabadságot. Az olasz népnek lehetőséget kell adni arra, hogy fasizmaellenes politikai csoportokat alakítson.

3. Minden fasizta intézményt és szervezetet megszüntetni.

4. Minden fasizta vagy fasizta érdekmű elemet eltávolítani a közigazgatás, valamint más hivatalos jellegű intézményekből.

5. A fasizta kormányzat valamennyi politikai foglyát szabadon kell bocsátani és teljes amnesztiában kell részesíteni.

6. Vissza kell állítani a régi kormányzat demokratikus szervezeteit.

7. A fasizta vezetőket és a hadsereg tábornokait — mivel köztudomású, hogy háborús bűnösök — le kell tartóztatni, hogy igazságot szolgáltatassanak.

Ez a határozat egyáltalában nem érinti az olasz népet az azt a jogot, hogy maga válassza meg kormányfőjét. Az Olaszországgal kapcsolatos kérdésekben létesítendő tanácsot elsősorban a három kormány képviselőiből, a francia nemzeti felszabadulás bizottságának képviselőjéből alakítják meg. Ezt a tanácsot még kiegészítik Görögország és Jugoszlávia képviselőivel.

A három külügyminiszter kimondta, hogy Ausztriát is kivonják a német uralom alól. Az 1938 március 15-én történt német bevonulással keresztlüvvit Ausztriai csatlakozást semmiesnek és érvénytelenné tekintik. Az ettől az időponttól kezdve az Ausztriában beállott változásokat magukra nézve kötelezőnek semmilyen tekintetben el nem ismerik.

Megtorló intézkedések Németország és szövetségesei ellen

A következő nyilatkozat a megtorló intézkedésekről egyebek között ezeket mondja: Az Egyesült Királyság, az Egyesült Államok és a Szovjetunió nem ismerik el a németek semmiféle jogait azokra a területekre azokban az országokban, amelyek-

Ertesítem a n. é. közönséget, hogy a

„CORSO” illatszertárat átvettem

és az illatszertár, pipere és háztartási cikkekkel dúsan felszerelve

„IDEAL” illatszertár cég alatt megnyitottam

Amidőn a legpontosabb kiszolgálást is előre garantálom, szíves látogatást kérek

Szilágyi László

a „IDEAL” illatszertár tulajdonosa — Rákóczi-ut és Széchenyi-tér sarok

ket elfoglaltak és amelyekből most fokozatosan kiűzik őket. Ennek következtében a három szövetséges hatalom az egyesült nemzetek nevében ünnepélyesen kinyilatkoztatta és közhírré teszi a következőket:

Abban a pillanatban, amidőn valamennyi megszállott terület felszabadul Németországban tartózkodó német tiszt és katoná, valamint a nemzeti szocialista pártnak ama tagjai, akik felelősek a belővetkezett eseményekért a német erők által meg-

szállott területeken, azokban az országokban, ahol tetteiket elkövették, a felszabadított országok törvényeszerint ítéljenek felettük és büntessék meg őket.

Jegyzéket fognak összeállítani teljes részletességgel mindezekről az országokról. Azok a németek, akik résztvettek a lengyel tisztek, francia, holland, belga vagy norvég tisztek és krétai földművesek kivégzésében, vagy pedig a lengyel nép irtásában vagy a Szovjetunió most felszabadulóban levő terü-

lein véghezvitt öldöklésben, tudják, hogy a tettek színhelyére viszik őket és ott ítélkeznek felettük azok, akikkel szemben tulkapásaikat elkövették.

A kölcsönös bizalom és megértés légkörében, amely az értekezlet egész munkáját jellemezte, más fontos kérdéseket is tárgyaltak. Ezek kiterjedtek azokra a kérdésekre is, hogy miként kezeljék Németországot és szövetségeseit. Kiterjedtek a folyó ügyekre, továbbá a gazdasági együttműködésre és az általános béke biztosítására.

Kairóban tárgyal Edén és Menemendzsoğlu török külügyminiszter

Genéből jelentik (MTI): A Német Távirati Iroda jelenti: A La Suisse c. lap ankarai kültudósítója szerint Törökországban a moszkvai értekezlet eredményeit csak akkor tekintenek kedvezőnek és Roosevelt elnök derűlátását csak akkor lehetne osztani, ha Edén viszálytáza alkalmával ellátogatna Ankarába. A török államférfiaknak Edénnel való megbeszélése ugyanis abban az esetben volna jogosult, ha a szövetségesek a maguk részéről abban a helyzetben lennének, hogy Törökországnak a maguk részéről bizonyos biztosítékokat nyújthatnának.

Istanbulból jelentik (MTI): Mint a brit hírszolgálat jelenti Ankarából, Menemendzsoğlu török külügyminiszter az ankarai brit nagykövét társaságában elindult Kairóba, ahol Edénnel fog találkozni.

Nem változik a viszony Japán és Oroszország között

Berlinből jelentik (Bud. Tud.): Moszkvából jelentik: A Kremlhez közelálló körökben kijelentették, hogy a moszkvai megbeszélések nem hoznak változást a Szovjetunió és Japánhoz való viszonyában.

Francia és finn vélemény a moszkvai értekezlet eredményéről

Vichyből jelentik (MTI): A Német TI jelenti: Hivatalos körökben a moszkvai harmas értekezlet eredményéről megállapítják, hogy Anglia, Amerika és a Szovjet európai igényeiket összeegyeztették, de vitathatatlanul a Kremlnek voltak kénytelenek átadni a vezetést. Kétségtelen, egy Moszkva a kommunista ügynökök előkészítő munkálatainak alapján a moszkvai tárgyalások nyertesének tekintendő. Az európai együttes biztonság felvétele nem jelent egyebet, mint hogy az angolszászok teljesen meghátráltak a szovjetek szemében. Az Ofi iroda felhívataios közleményben hangsúlyozza, hogy a világ közvéleményét különösen a semleges európai államokat a nyilatkozat burkolt megállapodásai erősen nyugtalanítják. Közlemény üressége az angolszászok részéről, Sztalinnak ányújtott bianco csaknak vagyis üres váltónak tekinthető, amely felhatalmazást ad Európa bolsevizálására. Meglepő az a tény, hogy egyetlen szó sem esik az atlanti tengeri egyezményről, ezt tehát feloldozták. A moszkvai tanácskozás foglalta a következő:

Európa feloldozása a szovjetnek, amely lemond a második harctérről. Sztalin abba a helyzetbe jutott, hogy Európát Varsótól Lisszabonig ellenőrizi és heleszölhat minden mostani és elkövetkező európai ügybe.

Helsinkiből jelentik (MTI): A moszkvai értekezletről kiadott hivatalos közlemény Helsinkiiben nem elézte meg tulságos várakozás. Annaj nagyobb meglepetés volt tehát, hogy a közlemény megszövegezése sokkal terjedelmesebb volt, mint az eddigi értekezleteket követő közlemények.

Finn politikai körökben új mozzanatok tekintik, hogy a moszkvai közleményben már nem tesznek különbséget tengelyállamok és tengelyhez csatlakozott államok és végül az olyan államok között, melyek tartózkodnak attól, hogy valamilyen államközi megállapodásra lépjenek a szorosan vett tengelyhatalmakkal. Minthogy a legutóbbi csoportja eddig főként Finnországot sorolták, az új elbírálást, azaz a moszkvai amoncsitást, Finnországban kétségtelenül igazságtalannak nevezik. Hozzáfüzik azonban, hogy a kedvezőtlen fordulat részben ellensúlyozza az a moszkvai döntés, melynek értelmében Finnországot nem szolgáltatják ki Oroszország önkényes békeparancsának, hanem olyan békefeltételek elé állítják, melyek kidolgozásában a szovjet mellett elsősorban Anglia, de Amerika és Kína is közre fog működni.

A finn sajtó mindenek előtt megállapítja, hogy a moszkvai közlemény Finnország név szerint nem említi és éppen ebből kiindulva inkább külföldi sajtóhangozatok lemarat. Ezek kö-

zül is elsősorban a stockholmi Szocialdemokrata következő londoni jelentését:

Igen jól értesült angol forrásból közölték, hogy esetleges finn-orosz tárgyalások megindítása esetében a feltevéssel nélküli megadás orosz megítélés szerint ebben a pillanatban nem jelentene azt, hogy eleve kiküszöbölőnek vagy korlátozóknak Finnország jövő függetlenségét. Ezzel szemben elég határozottan megállapítják, hogy a kiindulási pont Hanko átadása, valamint egy olyan karélijai finn-orosz határvonal lenne,

mely nagy vonásokban egyeznék az egykori Mannerheim vonással.

Ehhez hasonló értesüléseket idéz a finn sajtó a Bull Iroda londoni tudósításából is. E szerint a finn határokkal kapcsolatos kérdéseket nem rendezik korábban csak az általános béke-tanácskozások alkalmával. A Bull jelentés hivatkozik arra, hogy Anglián kívül az Egyesült Államok és Kína is felelősséget akar vállalni a Finnországgal szemben támasztott fegyverszüneti és békefeltételekért és Oroszország ehhez hozzájárult.

Angolszász repülőgépek több hullámban ismét berepültek Magyarországra nyugati határszélén

Bombázásról nem érkezett jelentés

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Folyó hó másodikán a déli órákban angolszász repülőgépek az ország nyugati határszélén több hullámban berepültek, majd északnyugat felé az ország területét elhagyták. Visszarepülésük ugyanazon az úton történt. Bombázásról vagy károkról eddig nem érkezett jelentés.

Németország és Japán ellen akarják háborúba kergetni az arabokat az angolszászok

Berlinből jelentik (MTI): A Német TI jelenti: Az Iszlám központi intézete az 1917. november 2-án elhangzott Balfour nyilatkozat évfordulóján tiltakozó gyűlést rendezett a brit Palesztina politikai ellen. Huszeini jeruzsálemi főmufti emlékeztetett arra, hogy az első világháborúban az araboknak függetlenséget, ugyanakkor azonban a zsidóknak Palesztinát ígérték és az arab országok felosztását tervezték. Ma is azt a látszatot keltik, hogy az arab egységet támogatják, holott ugyanakkor a palesztinai zsidó állam ügyét viszik előbbre. A Balfour nyilatkozat az arabok ellen elkövetett legnagyobb árulása. Most a britek az arabokat Né-

metország és Japán ellen akarják háborúba kergetni, holott ez a két ország sohasem támadott meg arab vagy iszlám országot és nem alkalmi, hanem ősi barátja a muzulmánoknak. Az arabok helyesen teszik, ha nem az ősei el-lenség oldalára állnak. Kailni iraki miniszterelnök kijelentette, hogy minden arab éberén figyeli a palesztinai kérdés alakulását és az angol elnyomás ellenére segíti az arab területet az idegen hódítás ellen. Manzur Daud hangoztatta Egyiptom együttérzését a közös brit elnyomás ellen. Végül az iszlám vallású országok helyeslő megnyilatkozásainak egész sorát olvasták fel.

Mussolini utasítására tisztogatási akciót hajtanak végre az állami hivatalnokok között

Chiasso. (Bud. Tud.) Mussolini utasítására tisztogatási akciót hajtanak végre az állami hivatalnokok között. Elbocsátják azokat, akik *Badoglio*-t támogatták vagy a köztársasági fasiszta kormány iránt lanyha magatartást tanúsítottak.

Milánó. (MTI) A Német TI jelenti: A római fascio hétfői gyűlésén három indítványt fogadtak el. Az első követeli a szakadárak névsorának hiánytalan közzétételét és mindazok-

nak kíméletlen üldözését, akik árulást követtek el. A második indítvány köszönetet szavaz *Graziani* tábornagnak az olasz hadsereg megindításáért, a harmadik követeli az összes zsidók azonnali megállapítását és mindazoknak agyonlövetését, akik a július 25-iki események létrehozásában szerepet játszottak.

Zágráhból jelentik (MTI): A horvát fővárosban olyan híresztelések terjedtek el, hogy esetleg katarmódosítások-

ra kerülhet sor és ez bizonyos nyugtalanságot okozott. A horvát sajtó most közli a Horvát Távirati Iroda berlini tudósítójának egy jelentését, amely szerint von Stumm követ megállapította, hogy a harcokról sohasem esett szó a tárgyalásokon. Határkérdések nem szerepeltek a tervekben. A követ azonkívül kijelentette, hogy Németország nem foglalkozik Balkán-övezés létrehozásával.

A kormány és a MEP koszorút helyezték a kormányzóhelyettes kenderesi sírjára

A MTI jelenti: Halottak napján Kenderesen a kormányzóhelyettes sírjára Kállay Miklós miniszterelnök és a kormány koszorúját helyezték el. A Magyar Élet Prátiának kegyeletét Gajzágó István, Polgár Béla és Váczy György országgyűlési képviselők juttatták kifejezésre.

November 8-án közgyűlést tart a Zöldkereszt

Az Országos Egészségvédelmi Szövetség Nagyvárad thif. Vároai Fiókszövetsége (Zöld Kereszt) folyó évi november hó 8-án hétfőn déli 1 órakor a város háza közgyűlést tartja, melyre szíves megjelenést kér az Elnökség.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Számvevőbizottság jelentése az 1942. évi zárszámadásáról kapcsolatban.
3. Titkári jelentés.
4. 1943. évi költségvetés beérkezése.
5. Beszélgetés indítványok.

Üzen az otthon!

Megható volt látni azt az örömet, boldogságot amit az otthon megemlékezése varázslat arcokra...

Nagyvárad és Biharmegye közönségének szeretetsomagai kiérkeztek a hadművelési területre. Hogy milyen örömet okoztak ezek a küldemények, elképzelhető. Legutóbb Kálmán Imre vezérőrnagy levelét közöltük, mai rovatunkban vitéz Akosfy Barna ezredes és Soós István polgármester levélváltását ismertettjük első helyen.

Méltóságos Polgármester Ur!
Kedves Barátom!

A kötelességteljesítés szürke hétköznapi között a mai nap pirosbortűs ünnepe volt váradi és bihari honvédeinknek, ma osztottuk ki a hazai szeretetsomagokat. Megható volt látni azt az örömet, boldogságot, amit az otthon megemlékezése varázslat arcokra. Ha ezt a képet láttad volna és látták volna mindazok, akik szívüket, szeretetüket zárták a vöröskeresztes csomagokba, feleslegessé válnék minden köszönő szó. Mert sokat jelentenek itt, távol a Hazától ezek a csomagok. Az otthon gondoskodását, együttérzését, hátorítói kézzel szorítását azok számára, akiket az otthontól olyan mérhetetlen messzeségbe szállított a kötelesség. A nagy családnak: a városnak, a megyének szeretetét egyforma szeretetet mindenkinél aki egyenlően dolgozik és harcol az otthonért aki egyforma vesztéssel, ugyanazzal a mélyszégyen becsületérzettel néz szembe. A család simogatását szegényeknek, gazdagoknak, családosnak, családtalannak, árvának egyaránt.

Ezért a jóleső, mindnyájunk szívét megfogó érzésért, a nemes kezdeményezésért, az áldozatot és fáradságot nem kimélő kivitelért fogadd, kérlek és tolmácsold munkatársaidnak és a város magyarlelkű közönségének mindnyájunk közönetét.

Kérve, hogy tarts meg bennünket a jövőben is szíves jóindulatodban, maradjok őszinte nagyrabecsüléssel.
T. p. F. 438. 1943. X. 16.

mindenkor készséges híved:
v. AKOSFY BARNÁ ezredes.

Méltóságos vitéz Akosfy Barna ezredes urnak
Tábori posta: F. 438.

Kedves Barátom!
Egészen meghatóttak meleg hangú kedves soraid, melyeket hozzám intéztél a Váradról küldött szeretetsomagok ügyében.

Ez a levél és ez a körülmény, hogy a mi váradi fiaink oly nagy örömmel fogadták az innen küldött szeretetsomagokat, nekünk még nagyobb boldogságot jelent, mert az itthoniaknak minden gondolata ugys ott van veletek, akik éreztünk küzdtek és szenvedtek s akik egy jobb magyar jövőért harcoltak.

A város egész lakosságának meleg szeretete száll felétek és azt kívánjuk, hogy mielőbb térjete vissza mindnyájan a harc győzelmes befejezése után jó erőben, egészségben.
Nagyvárad, 1943. november 2.

Meleg baráti szeretettel üdvözlő:
Dr. SOÓS ISTVÁN s. k.
polgármester.

Tóth Lajos honv. (T. p. K. 605.)
Üzenjük kedves szüleinknek a K. 605. tábori postáról, hála Isten Iól

ragyunk, egészségünk is jó. Szeretettel gondolkunk mindenkire, akik adahaza vannak és kérjük szüleinket, testvéreinket, hogy írjanak sokat, mert nagyon várjuk a levelüket. Ne aggódjanak értünk, mert sokan vagyunk itt, mint akik örködünk hazánk jövője felett. Szeretettel gondolkunk a lányokra is és kérjük őket is gondoljanak reánk. Tóth Lajos honv. Tóth Gyula honv. Fényes Lajos honv. Marján Gyula honv. Pócsi Sándor honv.

Kiss Béla örv. üzeni a K. 317. tábori számról a váradi kislányoknak, hogy jól van, sokat gondol reájuk és szeretne levelezni egy kislánnyal. Várja a levelet.

Sorbán József szakaszvezető (K. 605) a következőket írja:

Értesítjük Biharmegye és Nagyvárad asszonyait és lányait, hogy a szeretet csomagokat megkaptuk, nagy örömet szereztek mindnyájunk részére. Hálával és szeretettel emlékezünk róluk, mert jól tudjuk, hogy mily nagy áldozatkészséget és munkát követelt. Bátorságot és erőt kellett bennünk az a tudat, hogy velünk érznek és nem felednek el. Ezt mi csak

azzal tudjuk megköszönni, hogy továbbra is bátran megálljuk helyünket a szent cél érdekében. Sorbán József szakt. Dóczi Ferenc szakt. Bodó Gyula szakt. és Zsirus Ödön tiz.

Balogh László ht. törm. (Z. 683.)
Feleségének és kisleányainak küldi jókívánságait. Sokat gondol rájuk.

Piros Árpád honv. (F. 438.) Üdvöslét küldi összes nagyváradai ismerősének.

Hermann Zoltán örmester (F. 625.) a következőket írja:

Ezton mondok köszönetet mindazoknak, akik Nagyváradról újságokat és könyveket küldtek nekünk.

Sztupján László honv. (K. 605.)
Üzenem Édesanyámnak, jól vagyok. Levelet írhatnának sűrűbben. Kezeit csókolom. üdvözlöm összes ismerőseimet.

Dary Györgyné üzeni Jakab Zsigmondnak (K. 641 re.) Kedves Sógor, kívánom, hogy üzenetem jó egészségben találjon. Vasárnap voltunk nálatok. Agnes jól van. Feleséged üzeni, hogy jól van, csak Te hiányzol. Esztiek is csókolnak. — Mariska.

KÖNYV ÉS KULTURA

Dr Belányi László: Zsidóbujtató

Strohmannság — jogosulatlan iparüzés

Már több, mint négy éve, hogy életbelépett a második zsidótörvény, amely főként a zsidók gazdasági tevékenységének korlátozását célozza.

A törvény rendelkezései folytán zsidó személy önálló üzleti vállalkozáshoz, szakszerű iparjogvisítványt nem kaphat, tehát az üzleti tevékenységét nem indíthat. Ismeretes az is, hogy zsidóknak tekintendő, meglévő vállalat működése is korlátozás alá esik.

E rendelkezések kijáratására alakult ki a strohmannság, vagy másképpen a zsidóbujtató. Ennek lényege az, hogy zsidó a számukra tiltott önálló üzleti tevékenység gyakorlását nem zsidó személyek ezínleges szereplésével leplezik.

A zsidóbujtató ellen évek óta zúg országszerte a felháborodás, amely nem is annyira a zsidók, mint a zsidóbujtatók, a strohmannok ellen irányul. Valóban, ha nem megengedett zsidók részére a szóbanlévő rendelkezések kijáratása, erkölcsi szempontból még jobban elítélendő a zsidóbujtató, aki lehetőleg minden munka nélkül, nem megengedett, vagy indokolatlan jövedelmet igyekszik magának biztosítani. A zsidóbujtató magatartása ugyanis nemcsak a hatályos rendelkezések folyamatos kijáratását jelenti, hanem ezóges ellentétben áll a nemzetpolitikai elvekkel is s így alkalmas arra, hogy a most kialakulóban lévő nemzeti vállalkozói réteg egyetemét kedvezőtlen ezínben mutassa be és arra is, hogy benne már most az erkölcsi fogyatékoság csíráiit hintse el.

Hogy gazdasági életünk átállítása során olyanok is szerepet nyertek, akik az üzleti életben való ténykedést csu-

pán a gyors és könnyű meggazdagodás eszközeinek tekintik, erről éppen most beszélt Szász Lajos közellátási miniszter, aki egyttal bejelentette az iparjogvisítványok és kijelölések revízióját.

Noha a zsidóbujtató a szó legszorosabb értelmében vett közérdekű kérdés, mint a mai napig nem jelent meg olyan munka, amely erre a kérdésre vonatkozó hatályos rendelkezéseket, a kapcsolatos közigazgatási és bírósági eljárások szabályait, valamint a kialakult joggyakorlatot összegyűjtve az érdeklődők kezébe adta volna.

Dr Belányi László hítes könyvvizsgáló, a Külkereskedelmi Hivatal főfelügyelője hivatalból állandóan foglalkozik a zsidóbujtatói ügyek vizsgálatával, a tollából megjelenő könyv az e téren régen érzett házagot pótolja.

A szerző fejtegetései különös érdeklődésre tarthatnak igényt azoknál, akik iparjogvisítványukat a zsidótörvény után szerezték meg, mert ezek dr Belányi László könyvéből tájékozódhatnak a reájuk vonatkozó rendelkezésekről, a hatóságok követelt gyakorlatáról és így megmenetik magukat hibás lépésektől, valamint ezek súlyos törvényes következményeitől.

Kiválóan értékes adatokat tartalmaz

a könyv a Hivatalban közvetlenül érdekeltektől, az iparhatóságok, a kereskedelmi és iparkamarák, a bíróságok, a miniszteriumok, a Külkereskedelmi Hivatal, az Ertelmiségi Munkanélküliség Kormánybiztos Hivatala stb.) számára is és általában mindenki részére, aki a gazdasági életben működik.

A könyv dr vitéz Endre László, Pest vármegye alispánja előszavával a Centrum kiadásában jelent meg.

Egy évvel meghosszabbították a svájci-magyar kereskedelmi egyezményt

Zürichből jelentik: (MTI) Hivatalosan jelentik, miként már közölték, azok a gazdasági tárgyalások, amelyeket legutóbb Budapesten a svájci és magyar küldöttség folytatott október 20-án, azzal végződtek, hogy a kölcsönös áru és fizetési forgalomról 1941. októberében kötött egyezmény pótlására jegyzőkönyvet írtak alá, amely kölcsönös megegyezéssel hatályon kívül helyezte az 1942. évi októberi jegyzőkönyvet és annak helyébe lép. A két kormány hozzájárulásának tekintetében az említett 1941. évi egyezményt további egy esztendőre vagyis 1944. szeptember 30-ig meghosszabbították. Lényegében megmaradnak az eddigi megállapodások. Ennek értelmében Svájc behozatalának tárgyai a következők: gabona, hüvelyesek, vetőmag, vágóállat, fa, seiyem hulladék, fonásra való fűzfa és különböző vegyi segédanyagok. A Magyarországra felé irányuló kivitel az a mai lehetőségekhez szabták. Tervezték többek között gépek, eszközök, készülékek, órák, festékek és bizonyos vegyi szerek szállítását. A fizetési forgalomban elvi módosítást kapcsolatosan a külkereskedelmi tárgyalásokkal nem hoztak. Bizonyos pénzügyi kérdéseket is megvitattak. Az új megállapodás értelmében a lehetőség szerint számolnak a kölcsönös szükségletekkel.

Kilonként 26 pengőért árulta a sertésszalonnát egy váradi kereskedő

Nagyvárad, nov. 3. Merész módon követelt el árdrágítást *Serdült* Károly nagyváradai kereskedő, aki egyik szomszédos gazdálkodóval egyetértve sertéseket vágattott le feketén, majd a húst és szalonnát kisebb tételekben kerékpáron a városba hozta és itt a húst kilonként 10, a szalonnát pedig 26 pengő általa „maximált” árban rendszeresen forgalomba hoztatta.

Az árdrágításról tudomást szerzett a rendőreég és a beszerzett bizonyítékok alapján az árdrágító kereskedőt őrizetbe vette. Kihallgatása után árdrágító viszaéléle büntette gyanújával átadták a kir. ügyészségnek.

HORNÁNSZKY és REDL Magyar Mezőgazdák Szövetkezete főbizományosa
Nagyvárad, Mussolini-tér 16. Telefon: 10.50.

Gazdák fiyelmébe!

Gabonát, hüvelyeseket, magvakat, olajos magvakat
mint kijelölt kereskedők vásárolunk. Magunk és bizományosaink utján készséggel állunk gazdatársaink rendelkezésére és legelőnyösebb átvételt és lebonyolítást biztosítunk.
vitéz Hornyánszky Pál

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza

CSÜTÖRTÖKÖN DR VIRÁG JEROMOS TART ELŐADAST AZ ERDÉLYI IFJAK KÖREBEN

Az Erdélyi Ifjak Körének szokásos keddi összejövetele a halottak napja miatt folyó hó 4-én, csütörtökön este 7 órakor lesz. Előadást tart dr. Virág Jeromos „Keresztény eszme horunkban” címmel.

Dr Rojty Mihály a szalárdi járás főszolgabírája

A Magyar Távirati Iroda jelenti. A m. kir. belügyminiszter az 1942. évi XXII-ik tc. 3-ik §-a alapján Biharvármegye törvényhatóságához dr. Rojty Mihály vármegyei aljegyzőt, nagyváradit lakost a szalárdi járás főszolgabírájává kinevezte.

PENTEKEN este 6 órakor a Katolikus Akció világnézetű előadása a premontrai gimnázium dísztermében.

MONOSPETRI FELAJÁNLÁSA JÉZUS SZÍVÉNEK. Nemesak Nagyvárad, hanem falvaink is egymásután ajánlják fel magukat Jézus Szívének, hogy e nehéz időkben oltalma legyen a vergődő és jobb utakat kereső emberiségnek. Vasárnap Ujiráz is felajánlotta magát Jézus Szívének. A most érkezett hír ezert Monospetri is szép ünnepség keretében ajánlotta fel a községet Jézus Szívé és Szűzanya oltalmába. Hogy lélekben megtisztulva és megerősödve történjen a felajánlás, előzetesen három napos miszió volt, amelyet P. Maludi L. Károly szegedi minorita atya tartott szép eredménnyel. Vasárnap, Krisztus Király ünnepén a hívek tömegesen járultak szentaldózáshoz, majd d. e. 10 órakor Molnár Kálmán helynök mondott a környékbeli papság segédletével ünnepi szentmiszt, amely alatt P. Maludi Károly mondta a szentbeszédet. A szentmise végén pedig Molnár Kálmán szólott a hívekhez és kifejtette, hogy nagy segítőt találnak Jézus Szívé és a Szepültelen Szűz oltalmában. Ezt követte a község felajánlása. Megható volt, amidőn Szitter Gyula plébános vezetésével az egész község hatalmas körusha eggyé olvadva, magát Jézus oltalmába helyezte. A szentmise alatt Baróthy Mária irányításával a Kalász leányok énekkara énekelt.

Uj államtitkár. A MTI jelenti: A Kormányzó Ur öfóméltósága Lutilsky Jenő dr. államtitkári címmel és jelleggel felruházott m. kir. igazságügyminiszteri osztályfőnököt államtitkárrá nevezte ki.

FELHÍVÁS AZ ORVOSKAMARA TAGJAIHOZ. Értesitem Nagyvárad th. város orvoscamarai tagjait, hogy a Nagyvárad Orvosi Kamara elnöki székének betöltésére szolgáló ajánlási ívek Teleki-utca 3. sz. I. em. 3. sz. alatt d. e. 11—12-ig írhatók alá. Nagyvárad, 1943. november 3. Dr. Kazó Károly sk. th. tanácsnok.

Eljegyzés. Platt Olga és ifj. Percz Pál jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Uj tölgyfalombos vezértábornagy a német hadseregben. Berlinből jelentik: (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának: A Führer Kluge Günther vezértábornagynak, egy hadseregesoport főparancsnokának a vaskereszt lovagkeresztjéhez a tölgyfalombot adományozta a kardokkal. Ő a negyvenedik, aki ezt a kitüntetést megkapta. Ezzel a kitüntetéssel a Führer Kluge hadseregesoportjának a nyári súlyos küzdelemben elért kiváló érdemeit méltányolta.

LÉGOLTALMI KÖZLEMÉNYEK. Ertesítjük a ház légo. őrségparancsnokokat, hogy a házi kiképzés megtartása előtt a lakókat írásban értesítsék a kiképzés helyéről és idejéről, a tudomást vételt pedig a lakók aláírásukkal ismerjék el. *Légoltalmi Liga Nagyvárad Csoportja.*

Óriási mértékben terjed a diftéria Finnországban. Helsinkiből jelentik: (MTI) Finnországban évtizedek óta nem tapasztalt nagy mértékben terjed a diftéria. A betegséget gyermekek kivül sok felnőtt is megkapta. — Orvoskörökben felhívják a lakosság figyelmét, hogy lehetősen mindenki oltassa be magát diftéria ellen.

Uj húsrendelet Bulgáriában. Bukarestből jelentik: (MTI) Szófiából közlik, hogy Bulgáriában új húsrendelet jelent meg, amely szerint november hó 1-től hetenként és személyenként kétszer 200 gramm húst szabad kiszolgáltatni. Hús helyett jegyre tojást is lehet vásárolni.

Halálraítélik a szicíliai olasz csapatok volt parancsnokát. Zürichből jelentik: (MTI) A Svájci Távirati Iroda jelenti Chiassoból: Hivatalos oldalról közléseket tesznek Guzzoni tábornoknak, a szicíliai csapatok volt olasz főparancsnokának letartóztatásáról. A tábornokot hazaárulással vádolják. Azt mondják, hogy Guzzonit legközelebb különbíró elé állítják és halálraítélik.

Katasztrófális méreteket ölt az amerikai szénstrájk. Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az amerikai szénstrájkot, az United Press a nemzeti széntermelés összeomlásának, a hadiparra mért súlyos csapásnak mondja. Szerinte az egész hadiipar súlyosan sanyli ezt a strájkot, rövid idő alatt pedig kénytelen lesz a legtöbb üzem megszüntetni a munkát. Birminghamban több üzemnek már csak egy napra való fűtőanyaga van. Magában Newyorkban a polgári szükséglet kéthárom napra elegendő.

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok nyitárusítási üzlettel rendelkező textilkereskedői szakosztálya folyó év november hó 4-én este 7 órakor a Kereskedelmi Csarnok titkári hivatalában (Szent László-tér 4. sz. Sas palota) szakosztályi ülést tart. Az ülésen a kereskedőket érintő fontos ellátási kérdések kerülnek tárgyalás alá. A szakosztályi ülésen dr. Máthé Béla, a Kereskedelmi és Iparkamara titkára és a körzeti textilbizottság vezetője időszerű textil kérdésekről tart előadást.

BUTORT

Háló, kombinált és előszobák.

Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca 48.)

színeset

MEZEI-től

Konyha újdonságok

Adomány a hadbavonultak hozzá tartozói részére. Nagyvárad, november 3. Berényi Ödön nagyvárad textilkereskedő, lapunk utján ebben a hónapban is 30 pengőt adományozott a hadbavonultak hozzátartozói részére. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

Kétezer hajógyári munkás sztrájkol Skóciában. Genfből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Londoni jelentés szerint egy nyugat-skóciai hajógyárban kedden bérkövetelés miatt kétezer munkás hagyta abba a munkát. Szerdán a jelek szerint az üzem egész munkássága sztrájkba lép.

Szabadrábra helyezték dr Mangra Demetert és feleségét. Nagyvárad, november 3. Mint annakidején jelentették, a nagyvárad rendőrség egy héttel ezelőtt őrizetbe vette dr Mangra Demetert és feleségét, akik Romániába való visszaköltözésük előtt a vasútállomáson nemzetgyalázó kifejezéseket használtak. A rendőrségről a nyomozás befejezése után átkiéérték őket az ügyészség fogházába. Mint most értesülünk, az igazságügyminiszter intézkedésére dr Mangra Demetert és feleségét tegnap szabadrábra helyezték. Az eljárás természetesen tovább folyik ellenük nemzetgyalázás címén s ügyüket pénteken tárgyalja a törvényszék ötös tanácsa.

Fizetés helyett följelentette a szállodai főportást

Nagyvárad, nov. 3. Kustánczi Gizella artistanő 1942-ben mintegy 4—5 hónapra át a nagyvárad „Hunnia” szállóban lakott, majd eltávozott, hátrahagyva mintegy 100 pengőnyi, kifizetetlen számláját azzal, hogy rövidesen visszatér. Ennek megfelelően a szobát is továbbra is fenntartotta. Rácz Gyula főportás, aki a szállodai igazgatósággal szemben felelősséggel tartozott, nem elégedett meg ezzel a bizonytalan szóbeli biztosítékkal s ezért az artistanő irást adott neki arról, hogy amennyiben négy hét elmúltával sem jelentkezik az időközben megnövekedett számla kifizetésére, a szobájában hagyott bórönd tartalmát Rácz a magának tekintheti, illetve értékesítheti. A főportás mintegy 8—10 héttel ezelőtt levélben több ízben is felszólította, hogy rendezze tartozását s minthogy ez nem történt meg, a bórönd tartalmának egy részét — különböző női ruhadarabokat — 120-130 pengőért értékesítette. Az artistanő erre feljelentést tett s a kir. ügyészség vádat emelt Rácz ellen uzoarás szerződés kötése címén, mert — mint a feljelentésében mondja — neki közel 1000 pengő értékű ruhaműi voltak az otthagyt bóröndben s azokat Rácz elköttyavetyélte.

A nagyvárad törvényszék Váraditanácsa dr. Schuller Frigyes kir. ügyész és dr. Zoltán Károly védő bizonyításkiegészítési indítványa, illetve kérelme alapján elrendelte a javasolt tanuknak a vizsgálóbíró által történő kihallgatását s az iratoknak a kir. ügyészséghez való áttételét.

Ipartestületi hírek

Felhívjuk a vas- és fémipari szakosztály kebelébe tartozó lakatosok és bádigosok figyelmét, hogy a VIII. hó 131. számmal ellátott feketelemez utalványokra Andrányi-cégnél a feketelemez folyó hó 12-ig bezárólag átvehetik. *Elnökség.*

Nagyvárad és Vidéke Ipartestület vas- és fémipari szakosztálya keres kisegítő perfekt gépirónót, azonnali belépésre. Pályázatot írásban, fizetési igény megjelölésével a vas- és fémipari szakosztály Mezei M.-u. 4. szám alá kérjük leadni folyó hó 3-tól 6 óráig, délelőtti 10—12. *Elnökség.*

Felhívás. Az ácsipari szakosztály elnöksége felhívja tagjait, hogy folyó hó 4-én, csütörtökön délelőtti fél 11 órakor az ipartestület vadásztermben taggyűlésen, okvetlen és pontosan megjelenni szíveskedjenek. *Elnökség.*

Honvédelmi és közellátási érdekek a mélyszántás mielőbbi elvégzése

A fontos honvédelmi, valamint közellátási érdekekre való tekintettel a m. kir. Földművelésügyi miniszteri ur 294.700—1943—II.—1. sz. rendeletére való hivatkozással felhívom a gazdák figyelmét az őszi mély szántás mielőbbi elvégzésére.

A Közellátásügyi miniszter ur rendelete értelmében a beszolgáltatási kötelezettség az 1914. gazdasági évben is kötelező a gazdákra nézve. Hogy ezen beszolgáltatási kötelezettség, minden gazda eleget tudjon tenni, s ezzel az ország közellátásának biztosításához hozzájárulni, a termés eredményének fokozása elkerülhetetlenül szükséges.

Ennek előfeltétele az őszi mély szántás elvégzése, amely az elmúlt évben is teljes beigazolást nyert — de különösen fontos a szárazság elleni védekezésben, mert a téli csapadéknak a nyári vegetációs időszakra való biztosítása egyedül csak az őszi mély szántással érhető el.

Az őszi mély szántás elvégzésére, amíg egyrészt honvédelmi és közellátási szükségesség, másrészt a gazdák egyéni boldogulásának is az alapja. Mindezekre való tekintettel kötelező minden gazdának, minden ereje megfeszítésével a fenti cél elérése érdekében szántó területének a téli időszak beállta előtt való felszántása. Ebből kifolyólag nyomatékosan felhívom a gazdák figyelmét ezen munkálatok elvégzésére és elvárom, hogy ezt nemcsak egyéni érdekből, de hazafias felelősségből is minden gazda teljesíteni fogja.

A munkálatok elvégzését szakközsegimmel ellenőriztetni fogom, akiket erre egyidejűleg utasítottam.

Nagyvárad, 1943. november 2.

Dr Scós István sk. polgármester.

Tiszta gyapjú takarók érkeztek **BEIER** textilkereskedés, Deák Ferenc-u. 2

SZÍNHÁZ

A Névtelen asszony felújítása a Szigligeti Színházban

Régi, még romantikus elemekkel telt darab Alexandre Belton ötfelvonásos drámája, a *Névtelen asszony*. Azt a problémát veti fel benne az író, hogy helyese-e, ha a férj nem bocsát meg az asszonynak, aki otthagya családját, gyermekét egy másik férfi kedvéért, aztán töredelmesen megbánva bűnét, visszatér. A Névtelen asszony hősnője kétvéssé kaland után kér bocsánatot és bebocsátást, de a férj elűzi s az asszony kétségbeesésében és elhagyatottságában a züllés útjára lép. Húsz évig semmit se tudnak egymásról s akkor egy törvényszéki tárgyalóteremben találkoznak ismét, ahol a nevet és múltját felfedni semmiképp sem akaró asszony gyilkosság vádjával ül a vádlottak padján s mit sem sejtő tulajdoniára mondja a védőbeszédet.

A darab hatásos, ha romantikus fordulatai kisebb ásatag színezetűek is. És semmiképp sem rokonszenves az író határozott állásfoglalása a vétkes asszony mellett. A gyermekét elhagyó és csak kedvese halála után észrevetett asszony vissza nem fogadása talán mégsem gyalázatos magatartás. S ahhoz a felfogáshoz is nehéz csatlakozni, amelyet öngyűlölet, a hűtlen elhagyásra készülő szállodai szobaasszony előtt hangzott: „Ha már muszáj, csálja meg az urát, de ne hagyja el...“ Ezért nem tud a névtelen asszony egyébként megrendítő esere elég részvétet ébresztetni a cselekvéseiben szintén jelentkező becsületlen törekvések ellenére sem.

S ez teszi rendkívül nehéz a főszerep alakítását is. Hamvay Lucy játszotta a szerepet, amelyben mint kitűnő drámai színésznő mutatkozott be. Erő-

teljes átéltség, finom jellemzés, meleg közvetlenség és drámai erő jellemezte játékát. Tökéletesen ábrázolta a családosoktól megtört, szerencsétlen asszony lelki felhomlottságát s a negyedik és ötödik felvonásban a tragikus összeomlást is. A férj szerepében Ross József meggyőzően alakította a határozott jellemű férfit, de fájdalomában nem mindig tette az öszinteség benyomását. Barys Béla egy kalandor-figurát raj-

zolt meg remekül s Horváth Jenő művészién vitte bele játékába a végzettség levegőjét. Szabó Jenő és Lendvai Lajos karikatúra alakok formálásával tették néha derültté a darab komor légkörét s Bakay Lajos főként az edényára való ráismerés nagy jelenetében a legmélyebb átérzés hangjait találta meg, amelyekkel eddig még nem mutatott színvonalra emelkedett. Rövid szerepében Kemény Gizi oly bájos és egyszerű volt, hogy a közönség nyílt színi tapsal jutalmazta. Borsos Manci, Bartos és Halassy szintén jól beilleszkedtek az együttesbe.

A dráma, amely nagy és hatásos szerepeivel alkalmas ad a prózai társulat erőinek érvényesülésére, elejétől végéig lekötötte, helyenként pedig magával ragadta a közönséget. (*)

Mi újság a pesti színházak tájékán

Acsády Károly kollégánk neve nem ismeretlen azok előtt, akik a színházi hetilapok olvasói. A kitűnő színházi újságíró a „Magyar Lapok számára írta az alábbi „kereszt metszetet“ Budapesti Film-Színház-Irodalmi életéről.

A pesti színházi világban teljes gőzzel megindult a szezon óriás-hajója. A változatlanul kedvező konjunktúra szelében siker felé száguld valamennyi színház és éppen ezért nincs abban semmi csodálatos, hogy „A mai napra minden jegy elkelt“ táblák mindenütt ott fityegnek a pénztárak ablakainál.

Az állami színházakban például még a legnagyobb protekcióval sem lehet aznapra jegyet kapni. Az Operaházban Ravel „Bolero“-jához, melyet Ottrubay Melinda, az új primaballerina táncol zseniálisan, már hetekkel előbb elkelt a legutolsó karzati jegy is. A Nemzeti Színházban viszont, ahol Molter Károly „Örökmozgó“ című újdonságát adják, Jávor Pállal és Mészáros Ágival a fősze-

repekben, a bérleteseken kívül senkisémmel jut ülőhelyhez. Ugyanez vonatkozik a Kamara Színházban szériában futó *Tartuffere* is.

A magán-színházak tájékán sem változik a helyzet. A Pesti Színházban Bernard Shaw „Warsenő mestersége“ című komédiája zsefolt házakat vonz estéről estére. A „Hamlet“-ra is tizezrek kíváncsiak. De végigjárhatnánk valamennyi színházat, minednütt mosolygó pénztárosnőt találunk.

Film

A mozikban magyar és német filmek váltogatják egymást. Vannak közöttük jók és rosszak is, de talán mondanunk sem kell, hogy a közönség alig válogat, megtölti engedelmesen az összes nézőtereket. Mindazon által a német filmeknek legujabban savuk-borsuk támadt, óriási lendülettel foglalnak tért az igényesebb publikum szívében is.

Ezt elsősorban az UFA jubileumi színes filmjére a „Münchhausen“-ra és a máéik ugyancsak színes produkcióra a „Botrányra“-ra értjük. Mindkettő kiállításban amerikai méretekre emlékeztet, mondanovalóikban pedig a franciákat idézik.

Színház

Pillanatnyilag a pesti színházi világ szenzációja Csontos Gyula alakítása a „Josephine“-ben. A kiváló művész kedvére kitérül magát ebben a szerepben és ezzel estéről-estére békebeli szórakozásban részeseit rajongóit. Ez a títka annak, hogy a kritika által levágtatott Herman Bahr darab mégis sikert arat az Andrassy Színházban. Hiába gyenge a darab, Vaszary János olyan szereposztásban találta a publikumnak, amely magában hordja a sikert. Csontos, Muráti, Turay, Billesi, és Vaszary Pirokka olyan sztár-ötös, amely kétszáz előadásig okvetlenül elviszi a legrozogább darabot is. A publikum az Andrassy Színházban különben sem okulni óhajt, hanem inkább jóízűen nevetni. Ezt a célt pedig a „Josephine“ tökéletesen eléri.

A Vigaszínház most mutatta be Fendrik Ferencnek „A két boldog hét“ című új

darabját. A sajtó igen szigorúan bírálta a vigjátékot, de a közönség saivesen fogadta. Különösen Lázár Mária és a kis Kelemen Éva arat benne sikert, a férfiak közül pedig Somlay és Hajmássy. Ezt a darabot azonban Harsányi Zsolt igazgató csak átmenetnek tekinti a „Fekete Péter“ és Herczeg Ferenc „Zrínyi Ilona“-ja között, viszont átmenetnek kitűnő, azt meg kell hagyni. Eppen úgy, mint ahogy a Nemzeti Színház is kitűnő előételnek szánta Possonyi László „Szilágyi Irma“ című történelmi színművét Schiller „Stuart Mária“-ja előtt. Mindkét darab nagy sikert aratott. A „Szilágyi Irma“-t, amelynek történelmi gyökerei Erdély földjén szövétek, Lukács Margit keltette életre. A Nemzeti Színház ifjú tragikája Kántornéra emlékeztető nemes eszközökkel varázsolta elénk a hazájáért mártírhaltalt erdélyi tanítónő figuráját.

Szépségében, amely egy nyulánk két lilimozhoz hasonlítható leginkább, ezáltal nem annyira a székszipil volt a domináló elem, inkább a néma hősiesség sugárzott arcáról és alakjáról. Possonyi László, akinek a „Szilágyi Irma“ az első önálló színpadi alkotása, darabját Nagyváradon is színtre kívánja hozatni, mégpedig Lukács Margittal a címszerepben. Valószínű, hogy Nagyvárad közönsége is éppen olyan szeretettel fogja fogadni a szerzőt, darabot és hősnőt, mint a Nemzeti Színház publikuma, sőt még talán bensőségebb lesz a darab eikere Erdély földjén, hiszen a történet voltaképpen ott nőt ki és hajlott az anyaország felé.

A Fővárosi Operettszínházban még javában fut a múlt évi darab, Honthy Hannával a primadonna-szerepben. A dolog úgy fest, hogy az „Egy boldog pesti nyár“ minden erőltetés nélkül el fog menni egészen karácsonyig is. Fényes Szabolcs igazgató ugyanis akkora tervezi új operettjének a „Fekete pillangó“-nak a bemutatóját. Különféle kombinációk bukkantak fel ezzel az operettel kapcsolatban. Erdetileg úgy volt, hogy a női főszerepet Karády Katalin játssza, esti ezerkettőszáz pengő mammutgázsival. Ezt azután megegyeztetik illetékes helyen, mondván, hogy nem napi ezerkettőszáz, hanem „csak“ hatszáz pengőről volt szó. Végül pedig kiderült, hogy az egész terv csak kártyavár volt, amely Karády művésznő és az igazgató-ság tárgyalásai közben összeomlott. Ugyancsak összeomlott, vagy a változatoság kedvéért füstbe ment Ajtay Andor szerződötése is, mert úgy volt, hogy Karády Katalin mellett a bonvivan szerepet Ajtay Andor fogja játszani. Ő azonban közben a Nemzeti Színháznál tette le a garast, elvállalván Zilahy Lajos „Fatornyok“ című következő újdonságának a főszerepét. Ilyenformán tehát a Fővárosi Operettszínház körül egyelőre minden bizonytalan. Viszont karácsonyig még rengeteg idő áll rendelkezésre, minden jóra fordulhat még és valószínűleg újra sikerül összehozni majd a következő év nagy sikerét.

Az Uj Magyar Színházban vitéz Bánky Róbert igazgatónak sikerült kifogni az elmúlt évizedt legnagyobb színházi debacleját, Ságody József ny. postatiszt „Köd“ című darabjával. Ennél a darabnál bámulatosan egyetértett kritika és publikum. A kritikusok példáulan

A színházi iroda közleménye:

„Névtelen asszony“ szerdán este 7 órakor

„Névtelen asszony“, Alexander Betton nagyszerű színműve szerdán este A-bérletben kerül előadásra. A címszerepben Hamvay Lucynek lesz alkalma művészi képességeinek széles skáláját csillogtatni, míg a többi főszerepeket Kemény Gizi, Bakay Lajos és Barys Béla játsszák.

Marica grófnő. Kálmán Imre híres nagyoperettjét csütörtökön este bemutató bérletben adja a színház. Benkő Béla felléptével, A-bérletben pedig pénteken este. A nagyvárad közönség tavalyi kedvence Török Béla tisztartó szerepét játssza Kálmán Imre híres operettjében, amikor is alkalma nyílik csengő tenorját is ragyogtatni. Szombaton este, vasárnap délután és este a Marica grófnő bérletszűnetben kerül színre.

Latyi-Matyí, a nagyszerű gyermek meseoperett közkívánatra szombaton délután egyegyed 4 órakor, a színlapon hirdeti: Patyolat kisasszony helyett kerül színre, a bemutató eredeti szereposztásában. Olesó helyárok. A furfangos cukrászinas (Szabó Ernő bácsi) minden jógyermeknek cukorkát és süteményt ad. Jegyek elővételben már válthatók.

Szöktetés a szerályból. Mozart híres operája szeptember 10-én, bérletszűnetben kerül színre, a m. kir. Operaház együttesével, Szabó Ilonka,

Raffay Erzsi, Köröc Endre, Szabó Miklós, dr Sándor István felléptével. Az előadást Ábrányi Emil, a m. kir. Operaház ny. igazgatója vezényli. A m. t. bemutató bérletközönség helyeit november hó 5-én déli 12 óráig fenntartja a színházi pénztár. Jegyek elővételben már válthatók. Felemelt helyárok előkészületben: Az utód.

HETI MŰSOR:

Szerdán este háromnegyed 7 órakor: *Névtelen asszony*, A-bérlet 6.

Csütörtökön este háromnegyed 7 órakor: *Marica grófnő*, bemutató bérlet 7.

Pénteken este háromnegyed 7 órakor: *Marica grófnő*, A-bérlet 7.

Szombaton délután egyegyed 4 órakor: *Latyi-Matyí* (gyermek előadás).

Szombaton este háromnegyed 7 órakor: *Marica grófnő*.

Vasárnap délután és este: *Marica grófnő*.

Felhívás a bérletközönséghez. A Szigligeti színház igazgatósága közi igen tisztelt bérlelt, hogy a november hóra esedékes bérletközönség a színház pénztáránál szíveskedjenek befizetni. Pénztári órák: délelőtt 10-11-ig és délután 4-től, Telefon 25-30.

Ethezni és szórakozni jöjjen

a Mátyás Étterembe

Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon 18-50

Izletes honvha Kitűnő italok

Tiszteletdíj eb. d P 2:10 Etterműk minden hétfőn zárva

SPORT

Elutaztak a NAC válogatottjai

Özinteséggel levágták a darabot és a közönség ezuttal hitt a kritikának és Ságody darabjával szemben az abszolút negatív álláspontjára helyezkedett. azaz egyszerűen hátat fordított a „Köd”-nek. A színház igazgatósága sürgősen új darabról gondoskodott s már javában folynak a próbák *Kerecsendi Kiss Márton* „Első” című darabjáról. A színház igazgatója, Ságody Antal, ő segített a darab megírásánál, ő rendezte, sőt ő fogja az egyik főszerepet is játszani. A női főszerepet most már bizonyos, hogy nem *Szelecsky Zita* fogja alakítani, mint ahogy azt hónapokon keresztül a színházi kommunikáció sejtették, hanem *Dajka Margit* és *Bulla Elma*. Részt vettünk az egyik próbán és a látottakból ítélve az az érzésünk, hogy az Új Magyar Színház végre rangjához méltó darabot tesz kísérletet.

Irodalom

Az irodalmi közelet is kezd éledezni. *Herczeg Ferenc* nyolcvanadik születésnapja után új regénybe fogott, két darabja pedig a Vígsházban várja a bemutatót. *Márai Sándor* betegségeiből felépülve újra tollat ragadott, részint regényt, részint színdarabot ír. *Zilahy Lajos* a „Fatornyok”-on kívül, amelyet nemrég kért vissza a Nemzeti Színházról, hogy csiszoljon rajta, egy nagyszabású korrajzot dolgozik. Ugyanesek részben dolgoznak *Kodolányi János* és *Tamási Áron* is. A karácsonyi könyvpiac így érdekesebbnek ígérkezik. Nem igaz tehát, hogy elnémultak íróink, vagy hogy csupán az íróasztaluk számára dolgoznak. *Bókay János* például két-évtelenül bokros elfoglaltsága mellett éppen a napokban fogott bele új darabjában, az *Önzés*-nek megírásába. Anya és fiú problémáját fogja tárgyalni a darab s az író úgy érzi, hogy ez lesz a főműve. Valószínűleg a Vígsház fogja színre hozni. Ugyanesek itt említjük meg *Tersánszky Józsi Jenő* új-fajta és eléggé nem dicsérhető tevékenységét, a forgatókönyvírást is. Ő az első fesztéki igazírói közül, aki lelkiismeretesen belemérik ebben a mesterségbe.

Végezetül még egy érdekes filmhírről számolhatunk be. *Rökk Marika* hosszabb ideig otthagya a Jupiter-lámpák fényét és budapesti lakására vonul vissza. Ugyanis kisbaba vár s a túláradóan boldog jövődöbéli apa, *Jacoby Viktor* filmrendező, úgy határozott, hogy Marika ebben az új szerepében Magyarországon mutatkozzon be. *Magyar gyerekek lesz Marika kisfiából*, — mert biztos, hogy fiú lesz! — mégpedig kussár, akárki meglássa.

Acsády Károly.

November 2-án megkezdődött a zsirjegyek beváltása

Tudomására hozom a város közönségének, hogy november hó 1. felére esedékes zsirjegyszelvénycsere beváltása f. évi november hó 2-án a város egész területén kezdetét vette.

A zsirjegyekre ez alkalommal szelvényként 10 dkgr. zsirt és 10 dkgr. margarint vagy pedig 24 dkgr. sósszalonnát (óras cégnél) szolgáltatnak ki a hatóságilag megállapított legmagasabb áron.

Az ácsorgás és tolongás felesleges, mert mindenki adagja biztosítva van.

November hó 2. napja után október havi, vagy korábbi zsirjegyek be nem válthatók, mert ezeket a közlélemzési hivatal sem fogadja el elszámolásra a hátszámoktól.

Dr Soós s. k., polgármester.

Vághy Kálmán szövetségi kapitány rendelkezése folytán Sárvári, Tóth III. és Mészáros, mint válogatott jelöltek felutaztak Pestre és a ma délutáni szövetségi edzésen részt is vesznek. Ma délután dől tehát el végérvényesen, hogy mely játékosok luazzák magukra a svédok ellen a magyar címeres mezt.

Indulás előtt beszélgettünk a fiukkal és Mészárostól — aki most lesz első ízben tagja a magyar válogatottnak — az iránt érdeklődtünk, hogy minek köszönheti a válogatott jelölt-

séget?

Arra a kérdésre, hogy szeretne-e valóban be is kerülni a válogatottba, ezt a választ kaptuk Mészárostól:

— Természetesen szeretnék, mert úgy érzem, hogy most jó formában vagyok és játékkal nemcsak egy klub szolgálatában állnék, hanem az egész ország sporttevéységéért küldenék.

Sárvári és Tóth Matyi, mint öreg válogatott rókák, csak a mérkőzés után hajlandók kimerítő nyilatkozatot adni.

Már csak 2 pont hátránya van a Törekvésnek az elsőhelyezett MAV-al szemben

Vasárnap Nagybányán volt a Törekvés, hogy a Petrozsényi SE-vel mérje össze erejét az őszi forduló utolsóelőtti mérkőzésén. Erre a mérkőzésre a következő összeállításban állt ki a Törekvés: Balogh, Pintye, Brindás, Bakucz, Rooska, Szabó, Lunkán, Papp, Matyi, Szilágyi, Turkus.

A Törekvés indítja el a játékot. Mindjárt támadólag lép fel. Beszoritja ellenfelét, de a keményen és igen sokszor a sportszerűség határait meghaladó játékkal rombol a hazai csapat védelme. Petrozsény csak lefutásokkal próbálkozik, amit a Töri védelem hárit. Gól csak a 30. percben esik.

Az előnyomuló Szabó mintegy 20 méterről jól eltalált lövéssel küldi kapura a labdát. Az erős lövést a kapus csak felütni tudja, a Törekvés-csatárok rászaladnak, a védelem nem törődik a labdával, csak a Törekvés csatárait igyekszik megátolni, de hasztalan, mert Szilágyi 3 méterről a hálóba feleli a labdát.

Vehemens ellentámadás a válaszból. Mintegy 3 percig a Törekvés térfelén folyik a játék, de az ezuttal is igen jól játszó két Töri összekötő a védelem segítségére jön és elhárítják a nagy nyomást.

Fordulás után az első 20 percet a Törekvés ismét uralja.

Ennek eredményeképpen Szilágyi egy Paptól kapott labdával úgy megelőzza a kaput, hogy az a felső léccel a talpával erővel vágódik a kapuba. Szép gól volt. (2:0.)

Petrozsény kezd durvulni. Játékosai egymást biztatják a Törekvés játékosainak lerugásában. Megakadályozni még így sem tudják, hogy Lunkán beadását a középre szaladó Turkus a tétovázó védelem játékot játszó. Ha a mérkőzés nem bört. (3:0.)

Ekkor kezdődik a hadd-elhadd. A nagybányaiak magukból kikelve, a sportot megszegyenítő viselkedés révén érik el két góljukat is.

Bírálat: A Törekvés a szokott jó jánékat játszotta. Ha a mérkőzés nem vált volna pankrációs küzdelemmé, úgy nagyobb Törekvés győzelemről számolhatnánk be. A csapat tagjai mind jól és lelkesen játszottak. Kellemes meglepetés volt Brindás avaratteli jó játéka, akitől — őszintén megvallva — féltünk. Testalkatánál fogva igen ideális védőjátékos volna belőle, ha komolyan fogná fel a dolgokat Bakucznál, azonban ajánlat-

tal állapítjuk meg a letörés jeleit. Hogy állítólagos sérülésének tulajdonítható-e ezen gyengébb szereplése, vagy sem, nem tudjuk. Tény azonban, hogy valami akadályozza képességeinek kifejtésében.

Zágonyi játékező a II. félidő 30. percéig mintaszerűen vezette a mérkőzést, de ekkor a hazai közönség fenyegetései közepette kissé elnézte a hazai csapat durvaságait, ami azonban semmi káros hatással nem volt a Törekvésre nézve.

Mi uiság a piacon?

A heti piac árai a következőképpen alakultak:

Gyümölcsfélék: 1 kg. alma 1.50, 2. 2.50, szőlő 2. 2.50, 3. birsalma 1.50, 2.20, 2.50, 1 kg. körte 2. 2.50, 1 kg. hecsedli 1.30, 1.50, 1 kg. gesztenye 2. 2.30, 1 kg. dió 4.80 pengő.

Zöltségfélék: 1 kg. burgonya 28, 30 fillér, 1 kg. paradicsom 30, 1 kg. szárazbab 1.08, 1 kg. répa 36, 1 kg. hagyma 24, 35, 1 kg. cékla 30, 40, 1 káposzta 34, vörös 1 P, olasz 1.20, 1 tök 40, 1 karfiol 30, 1.20, 1 karalábé 10—30, 1 zeller 10—20, 1 drb. zöldpaprika 6—14, 1 kg. spenót 1.80, 2 P, 1 drb. torma 20—30.

Élőállatok: (gyenge felhozatal.) 1 kg. szarvasmarha 2.10, 1 drb. fejős tehén 800—1700, 1 kg. szopós borjú 2.10, 1 drb. igásló 350—950, 1 parádés ló 1600—2000.

Tejtermékek: (gyenge felhozatal.) 1 kg. vaj 10.20, 1 kg. juhtúró 5.50, 1 kg. tehéntúró 1.70, 1 kg. tejsajt 2.20, 1 kg. sajt 4.80.

Kenyér egység: 1 kg. 58 fillér. Szárnyasok: (gyenge felhozatal.) csirke 4.40, sovány liba 4.80, sovány ruca 4.70, 1 drb. tojás 24, kg. 4.50.

Húsárak: 1 kg. marhahús 5.10, disznóhús 5, növénydékmarha 5.10, juhús 4.50, bivalyhús 4.70, tepertő 5.80.

Hal-félék: 1 kg. ponty 6—7, 1 kg. köröshal 3.50—4.80 P.

Szolgálatos gyógyszerárak:

II. CSOPORT:

ARANYAS gyógyszerár, Szt László tér 6. (M. Kain E.) 25-74.

FEHER KERESZT gyógyszerár Rákóczi-u. 2. (Pakala Gy.) 14-46.

szent László gyógyszerár, Szent István-tér 1. (K. Hegedüs I.) 19-29

MEGVÁLTÓ gyógyszerár, Gróf Teleki Pál-u. 55. (Németh L.) 32-01.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Télikabát ruhát legjobban vehet, eladhat Molnárnál, Bémer-tér 1. 919

4-6 üléses, jókarban lévő keveset futott, tartalék kerekkel ellátott gépkocsit megvételre keresek. Ajánlatokat Vármegyei Vitezi Szék címére kérek. 989

Használt horkabátot középtermetre veszek. Belvárosi mozgó. 981

Nagy vaskályha, műhely részére eladó. Dankó Pista-u. 11. 996

Eladó szoba-konyha ház. Könyv püspök-utca 35. 991

Szoba, konyha, mellékhelyiségekkel, isztállóval, gyümölcskerttel ház olcsón eladó. Alsótörköllyméro 97. 990

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű féregkirtást 38 évi gyakorlati vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 913

Paragazzal poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutoras-Szilágyi-u. 7. Telefon 14-21. 964

Mátyás étterem ruhátára azonnal bérbeadó, vagy kaució alkalmazzottat keresek. Szilágyi Dezso-u. 5. 995

Kölcsön 5 éves, 51/2%-os költségmentesen „Hitelszövetkezettől”. Bethlen István-u. 6. kapható. 957

Gépelést saját gépemmel vállalom. Cím a kiadóban. 929

Varrógnájavítás egyévi felelősséggel Jakab műszerésznél, Kossuth-u. 5. 992

Délutáni órákra bejáronót keresek. Gömbös Gyula-u. 17. 992

Könyvelési, üzleti könyveinek feltekintését, vezetését, ügyviteli szervezését és felülvizsgálatát szakemberrel és lelkiismeretesen intézi, adóügyekben felvilágosítást, segítséget nyújt Tóth Gizella könyvelési irodája. Csengeri-utca 8. Telefon hívószám 29-26. 528

Található imakönyv „Marikának, Széplaky Lajosné” beírásával, igazolt tulajdonosa átveheti a kiadóban. 993

Raktárhelyiséget, pincét, zárható isztállót, Muszolini-tér közelében bérbevennék, Asztalosműhely, Deák Ferenc u. 2. 988

Állást uyer

Mindenest jó bizonyítvánnyal azonnalra felveszek. Cím a kiadóban. 933

Megfelelő üzemi gyakorlatlall rendelkező és villamosági berendezés kezeléséhez is értő főfogépszt (esetleg gépészt) keres helybeli nagy iparvállalat, lehetőleg azonnali beépítésre. Ajánlatokat életkor, eddigi működés és fizetési igény megjelölésével „Iparvállalat” jellegre a kiadóhivatalba kérünk. 971

Mindenes leány, ki főzni tud, kétértéki urhoz felvétetik. Jelentkezni gróf Andrássy Gyula-utca 47. 994

Munkásokat, munkásnöket azonnali alkalmaz a Vegyi és Élelmiszeripari Rt. Nagyvárad, Anyos Pál-u. 2-6. 984

Oktatás

Még egy hatodikos gmnázista fiú tanítását vállalja középiskolai tanár Vörösmarty-u. 19. este fél 6—fél 7. 987

Elveszett

Elveszett Kirogye János névre kiállított élelmiszerjegyek és személynázóssági igazolvány. Becsületese meglátalót kérem, tekintettel, hogy egy szegény süketnéma gyermeké volt, hozza Refek-utca 2. alá, jutalmat kap. 986

KIADÓTULAJDONOS:

szent László-nyomda R-T.

A szerkesztésért felel: A kiadóért felel:
Dr Paál Árnád Dr Virág Jeromos
főszerk. Szent László-nyomda R-T. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. központosított Nagyvárad, Szilágyi Dezso-utca 5. szám